

Niečo vám prezradím o výtvarnej

Každý z vás, kto pozná prácu učiteľa a atmosféru s deťmi na hodine, kde sa tvorí, a výsledky sú hneď viditeľné, si možno povie „vyzerá to lahodne, mať na hodine 7 až 15 detí, ktoré navštevujú ZUŠ so záujmom a viaceré aj s nadaním“. No ak ste vnímaví voči dnešnej dobe, všimli ste si, že vnútorná motivácia u detí klesá. Na deti sú kladené zvýšené požiadavky zo strany rodiny i školy. Školy a inštitúcie ponúkajú širokú paletu krúžkovej činnosti a dieťa je každý deň v týždni aktívne. Aby ste si udržali žiakov ako učiteľ výtvarnej výchovy, musíte využiť aj vonkajšiu motiváciu, to znamená inšpirovať deti k činnostiam a akosi si ich zaviazat', aby mali chuť prísť k vám znovu a znovu. Nie je ľahké vyučovať výtvarnú výchovu v dobe, kedy internet ponúka neobmedzené témy a námety na domácu vlastnú tvorbu. Každý si môže vyhľadať jednotlivé techniky na youtube, zakúpiť materiál v umeleckom obchode a v domácom pohodlí tvoriť. Avšak to, čo sa deje na výtvarnej vyučovacej hodine, ktorá trvá 135 minút, nenahradí žiaden internetový portál. Spoločne strávený čas v pohodovej atmosfére, vzájomné rozhovory, zážitky z exkurzií, prechádzok, či z návštevy výstav, prípadne divadiel spája skupinu detí a vytvára sa kolektív. Prínosom pre každého žiaka je to, že sa navzájom vnímajú aj inšpirujú pri osobnom raste ako mladí tvorcovia. Navzájom sa povzbudzujú a keď sa pridá humor, už sa nemôžem ani ja dočkať, kedy bude ďalšie výtvarné stretnutie.

Samozrejme, sa k vytvoreniu pozitívnej pracovnej klímy musí pričiniť aj sám vyučujúci. Práve vysokoškolské štúdium v odbore školskej pedagogiky mi poskytlo širokú paletu motivačných cvičení, takže vďaka tomu ľahko každú vyučovaciu hodinu ozvláštnim, v úvode začnem napríklad príbehom, výtvarným cvičením, hravou aktivitou, videom, dokonca aj vedomostným testom či kvízom. Veľa sa rozprávame a až potom tvoríme. Navodiť príjemnú atmosféru v triede mi pomáha aj hudba a voňavá sviečka. Potom už žiaci nevnímajú okolie, zastaralá trieda s malými krivými ale funkčnými lavicami sa v ich predstavách premieňa na výtvarný ateliér. Doslova všetci cítíme prítomnosť ducha tvorivosti, prídu nápady a už nevnímame čas. S istotou viem, že spoločne umením relaxujeme.

Okrem vytvorenia atmosféry ďalej považujem za dôležité, aby žiaci poznali prácu svojho učiteľa, preto pravidelne nosím ukážky z vlastnej tvorby. Vďaka mojej maminke, ktorá odkladala každú výtvarnú prácu od mojich začiatkov, vidia žiaci moje osobné pokroky v prácach od detskej až po tú súčasnú. Čo ma inšpiruje k tvorbe? Všetko, čo ma naplňuje emóciami, milujúca rodina, zážitky s priateľmi, príroda. Kto ma pozná, vie že som typ človeka, ktorý sa neustále potrebuje vzdelávať, dozvedieť sa niečo nové a odovzdať to druhým. Knihy boli a sú pre mňa najväčšou studňou nápadov. Čítanie ma inšpiruje k osobnej tvorbe, ktorá tiež prechádza rôznymi fázami. Nemám práve ako Picasso modré či ružové obdobie, ale venovala som sa napríklad portrétnej tvorbe (od realistickej až po surrealistickú a i.), ľudovým remeslám a práci s drevom. Aktuálne maľujem vodu, vietor a využívam farby prírody.

Tak ste sa práve dozvedeli, že učiteľ výtvarnej výchovy tvorí v podstate stále, a nie len pre prípravu na vyučovanie, aj pre svoje hobby, a aby bol tzv. „IN“ a udržiaval osobnú výtvarnú kondíciu. Zároveň ide svojim žiakom vlastnou tvorbou príkladom.

Keďže som absolventkou Základnej umeleckej školy, sama viem, čo ma na vyučovacích hodinách v ZUŠ bavilo viac, či menej. A pretože nie ku všetkému inklinujeme, pristupujem k žiakom individuálne. Na začiatku školského roka žiakom predstavím ročný program /podľa predpísaných učebných osnov/ a následne mi žiaci povedia, k čomu majú blízko a čomu by sa radi vyhli. Na základe toho sa mi ľahšie zaradiť k jednotlivcovi jeho program. Pokiaľ napríklad žiak neinklinuje k figurálnej tvorbe, zisťujem prečo a následne sa natrénujeme v danej problematike, aby si zlepšil či obľúbil motív. Žiakov hodnotím individuálne, neporovnávam práce jednotlivca so spolužiakmi ale s jeho

vlastným výkonom. Aby si každý žiak prišiel na svoje, alebo aby zistil, ktorá technika je jeho obľúbená, snažím sa na počas školského roka striedať viaceré výtvarné techniky. Nevyučujem len kresbu, maľbu ale aj grafiku, remeselné činnosti, prácu s papierom a rôznymi druhmi materiálov, tvoríme z textilu, vytvárame modely, objekty, reliéfy. Samozrejme je to všetko o pomôckach a nástrojoch. Ak vám chýbajú, nepohnete sa, napríklad drevorezbu si tak skoro nevyskúšame.

A ako je to s osobným voľným časom u výtvarníka ZUŠ? Okrem príprav na vyučovacie hodiny, tvorby individuálnych programov pre žiakov dosť z osobného času zaberie aj získavanie výtvarného materiálu, náhradného, doplnkového, či odpadového. Ďalej občas napísať takýto príspevok do novin, prípadne projekt, aktualizovať webstránku, pripraviť a zrealizovať exkurziu, návštevu múzea, tvorivé dielne, či workshop, viackrát za rok zrealizovať výstavy, ktoré nemôžete inštalovať cez vyučovací proces ale až po odučení svojich žiakov. Apropos, milí čitatelia, rodičia našich výtvarníkov, práve výstavy sú dôvodom, prečo každý týždeň nenosí vaša ratolesť domov svoj výtvar. Niektoré práce si žiaci môžu hneď vziať domov, hlavne tí najmenší to ocenia, pretože sa radi rodine pochvália, či využijú svoje dielko ako darček. Avšak väčšina prác zostáva v ateliéri až do chvíle, keď sa dielka dostanú pred oči verejnosti. Tri – štyrikrát počas školského roka vystavujeme výtvarné práce v hudobnej miestnosti a to pri príležitosti krátkych triednych a výchovných koncertov žiakov ZUŠ hudobného odboru. Návštevníci hudobných vystúpení, tak popri hudobnom zážitku majú aj zážitok vizuálny. Záverečná výstava na konci školského roka je venovaná prezentácii žiakov prípravného ročníka (predškolákom), žiakom štvrtého ročníka prvej časti prvého stupňa ZUŠ (čo zodpovedá ročníku štvrtákov v ZŠ) a absolventom ZUŠ (deviatakom ZŠ), ktorí absolventskou prácou obhajujú svoje výtvarné zručnosti i vedomosti. Pri tejto príležitosti mi nedá nespomenúť, že výtvarník má veľkú zodpovednosť a to pri príprave žiaka absolventa ZUŠ teda žiaka 9. ročníka ZŠ, na prijímacie skúšky na stredné umelecké školy. Náročnejšie je to vtedy, pokiaľ žiak nenavštevoval doposiaľ základnú umeleckú školu a pripraviť sa na úspešné zdolanie prijímacích skúšok plánuje zvládnuť za pár mesiacov.

Ak by ste si chceli spolu s nami zažiť niečo podobné, mám dobrú správu. Súčasťou nášho výtvarného kolektívu sa môžete stať aj práve vy, milí čitatelia. Výtvarný odbor ponúka štúdium nie len pre žiakov základných či stredných škôl, ale sme tu aj pre dospelých, ktorí majú chuť rozvíjať svoj talent, hobby či efektívne tráviť voľný čas. Raz sa ma opýtala žiačka, či sa môže prihlásiť na výtvarnú aj jej babka. Moja odpoveď bola kladná, no zostala smutná, keď sa dozvedela, že by vlastne babka nebola jej spolužiačka, lebo by chodila do inej triedy, spolu s rovesníkmi. Vyučovanie je delené na ročníky, aj vyučovacie predmety a témy sa odlišujú, a to podľa schopností jednotlivcov.

Touto cestou pozývam k výtvarnej tvorbe (domácej či u nás v Základnej umeleckej škole) malých i väčších, mladších aj starších. Umenie vás odreaguje od bežných starostí a isto aj vás odnesie na chvíľu do krajiny, kde sa plnia sny. Vyskúšajte!

Ivica Handlovská (vyučujúca výtvarného odboru na elokovanom pracovisku v Nemeckej)